

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP.

AZ EGYHÁZ ÉS ISKOLA KÖRÉBŐL.

Szerkesztőség:

hova a lap szellemi részét illető minden
küldemény intézendő N.-Péterfia utca
348 szám.

Megjelen havonként háromszor, 5-én, 15-én és 25-én
egy, illetőleg másfél iven.

Előfizetési ár egész évre 4 frt., félévre 2 frt., Hirdetések díja:
100 szóig 1 frt., 200 szóig 2 frt., a másodszori hirdetésnél 100 szóig
80 kr. harmadiknál 70 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél külön 30 kr.

Kiadó hivatal:

hova a lap anyagi dolgaira vonatkozó
minden közlemény és küldemény inté-
zendő. Fűvészkert utca 1080.

Nagy Péter.

† 1884. Szeptember 16.

Nagy vesztesége van a magyarországi ev. ref. egyháznak, egy igazi nagy embere, dicsekedése és büszkesége hunyt el. Nagy volt névben és érdemekben. Nagy Péter az erdélyi egyházkerület püspöke, az egyetemes konvent egyházi elnöke hirtelen és váratlanul itt hagyta végkép egyházunk kormányát, melyet annyi erélyvel, bölcsességgel és tudománnyal tartott kezei között. Az annyi jelességgel ékeskedő pásztor nincs többé, a családi összeköttetés által hozzá fűződött övéit a feláldozásig szerető páratlan férj, atya, nagyatyja bóldogítása megszűnt immáron, a tiszta keblü emberbarát elköltözött; csak bus emlékének adózhatunk fájdalomunkban és könyeinkben.

Temetése folyó hó 19-én Kolozsvárt általános részvét mellett délután 4 órakor vette kezdetét. Imádkozott ravatala felett a külvárosi templomban szerető kebelbarátja Révész Bálint a tiszántuli ev. ref. egyházkerület püspöke. A temetőben elbucszott tőle Keresztesi József nagy-enyedi theologiai tanár. Mindketten a benső meghatottság, az igazi fájdalom tolmácsai voltak, ezért együtt sirt velők a gyászoló gyülekezet. Az erdélyi egyházkerület megtett mindent, a mivel figyelmét, szeretetét elhunyt nagy halottja iránt külsőleg is kimutathassa.

Legyen áldott az igazi nagy embernek emlékezete.

A kijelentés módszere.

(Folytatás.)

Az előbbi előterjesztések mindkettejében ki van mutatva az elemi nevelés szüksége a nélkül, hogy valami hiba tulajdoníthatnák a nevelési fegyelem tárgyának. A tanítvány egyszerűen egy gyermek és ennél fogva az oktatásnak olyannak kell lennie, melyet a gyermek képes elfogadni. De már Krisztus Urunk tanításában a mózesi törvényadás erkölcsi fogyatkozásának oka a fegyelem tárgyának erkölcsi durvaságában találtatik, mi a sokatmondó: „szívke ménység“ (σκληροκαρδία) által iratik le. A szklerokárdiának

tulajdonította ő azt, hogy az elválás felette lágy és elnéző törvénye ott van a mózesi törvénykönyvben (Mát. XIX. 8.) és kétségkívül ugyanazon forrásra vitte ő vissza a többi tökéletlen elemet is Izrael polgári törvénykönyvében, p. o. a visszafizetés (retaliatio) barbar törvényét — szemet szemért, fogat fogért. Ez annyit tett, mint azt mondani, hogy Isten oly törvényeket adott Izraelnek, melyek azért nem voltak jók, mert maga Izrael sem volt jó. Ez nagyon merész gondolat; de oly gondolat mégis, mely már jóval előbb csaknem ugyanazon szavakkal fejeztetett ki Ezékiel próféta által. (Ezék. XX. 25.) És bár merész is az annyira, hogy csaknem az Isten szentségét látszik sérelemmel illetni, a valóságban mégis nagyobb világosságban tünteti elő Isten kegyelmét Izrael nevelésében, mint még azon lángelmű analogiák is, miket Hóseás és Pál használtak idevonatkozólag. Igen, mert nagyobb kegyelem az, ha leereszkedik Isten az erkölcsi romlottsághoz azért, hogy megjavítsa fokozatosan az embert jellemében, mint az, ha leereszkedik ő a gyermeki tudatlansághoz és gyengeséghez azért, hogy megvilágosítsa és megerősítse lassankint a gyermek esztét. Krisztus Urunk mit sem habozott, ezen nagyobb kegyelmet tulajdonítani Istennek és az ő merészségének titka egyenesen az ő szerető lelkületében rejlett, mely szintén nem félt érüklözni a bűnösökkel; annyira nem, hogy komoly félreértésekre adott okot maga felől és kinyerte magának a „bűnösök barátja“ akaratlanul is oly szépen megtisztelő gunynevét. Ő értette mélyen a héber törvényadó magaviseletét a saját magából és ehez képest kegyelmet tudott észlelni a mózesi törvény minden durvasága alatt — kegyelmet, mely elnézi ugyan egyideig az erkölcsi durvaságot; de folyvást szem előtt tartja azon időt, midőn a szklerokárdia el fog távolíthatni és az újjászületett emberek képesek lesznek elfogadni élettörvényül a kötelesség eszményi sinórmértékét.

Világos, hogy az emberek nem élhettek a törvény rendszere alatt, mely a fentebbi módon képes jellemeztetni egy próféta, egy apostol és Idvezítő Urunk által a nélkül, hogy komolyan illettessék általa összes gondolat- és érzületmódjuk Isten, ember és világ felől. A törvény magával hozta az ígért ideiglenes elhomályosodását és így csakis várható volt, hogy az addig, míg az elhomályosodás tartott, oly eszméket tápláltasson az alatta élő emberekkel Isten, emberi élet, kötelesség és rendeltetés felől, melyek a tökéletlenség bélyegét hordják magokon és így javítást igényelnek magoknak azon világosság részéről, mely az evangéliumi korszak hajnalával derült fel. Ez csak annyi, mint azt

mondani, hogy a gyermek gondolatai olyanok voltak, mint a fegyelem, mely alatt a gyermek élt. — Méltó tehát, hogy jelezzünk végül, mint az erkölcsi nehézségek negyedik osztályába tartozókat, néhányat az éji homályosság azon fő nyomai közül, melyek az ószövetségi irodalomban találhatók. Lehet, hogy e tárgy — szorosabban véve — inkább a szentírásvédés, mint a kijelentésvédés körébe tartozik; de mivel a kérdéses tünemények egyszersmind a legérdekesebb és leghathatósabb bizonyosságokat szolgáltatják az előhaladó kijelentés korai fokozataihoz tapadó tökéletlenség felől, rövid czélzás reájok itt sem látszik helyenkivülinek. A szentírásvédéssel kapcsolatban hasznos e tárgy tanulmányozása annak kimutatásában, hogy a kérdéses tünemények a szentírásban olyanok, minők várhatók is voltak a kijelentés módszeréből. A kijelentésvédéssel kapcsolatban hasznos az annak kimutatásában, hogy a kijelentés módszere csakugyan olyan volt, minőnek azt a fentebbiekben előterjesztők; olyan módszer t. i. mely növekedést és előhaladást foglalt magában és ennél fogva tökéletlenséget is korábbi fokozatain.

Azon tünemények közül, melyek a törvény fegyelmeinek befolyását mutatják az emberek lelkei felett, felemlíthető először is a fiui szellem aránylagos hiánya az ószövetség irodalmában, ellentétet alkotva az újszövetséggel. Igenis, aránylagos hiánya; mert nem értünk egyet azokkal, kik akár a régi, akár az újabb időkben azt állítják, hogy a fiui szellem, mely Istent Atyának tekinti, teljesen hiányzik az ószövetségből. Jól tudjuk, minő szélsőségbe menő nézeteket táplált e tekintetben a gnostikus Marcion; hasonló nézetek azonban nem hiányzanak napjainkban sem és pedig kétségkívül oly embereknél, kik egészen más theologiai álláspontot foglalnak el, mint a gnostikus eretnek. Hallhatjuk napjainkban is azon nézet hangsúlyoztatását, hogy csak kevés, vagy épen semmi sincs a fiui szellemből az ószövetségi hívők reánk fenmaradt szellemi tapaszta- taiban. A zoltárírók p. o. nélkülözik azt.

Bethlendi Endre.

(Folyt. köv.)

A debreczeni főiskolában a tanárválasztás módozata tárgyában beadott indítvány.*)

A jelen egyházkerületi közgyűlés alkalmával megejtett tanárválasztás körüli vitatkozások, a legnagyobb mértékben kimutatták azt, hogy mennyire szabályozatlan a tanárválasztás körüli eljárás s mennyire szükséges azt szorosabban körvonalozni és szabályozni. Szükséges pedig ezen szabályozásnak kiterjedni:

1) arra, hogy mikép gyakoroltassék az egyházkerületet kétségtelenül megillető kijelölési, illetve candidationalis jog?

2) hogy mi módon gyakorolja magát a választást az erre hivatott két testület, u. m. az egyházkerület és a debreczeni egyház?

Ennek folytán bátorkodunk a következő indítványt benyújtani:

*) Tárgyalása a jövő egyházkerületi gyűlésre halasztatott.

A kijelölés megejtésénél főszóly levén fektetendő a tanári karnak, mint e téren legcompetensebb testületnek véleményére, minden egyes betöltendő tanári állomásra nézve első sorban meghallgatandó a tanári karnak írásban beadandó indokolt javaslata, s személyekről levén szó, minden discussió nélkül felállás utján való szavazás alá bocsátandó, hogy valyon a tanári kar által javasolt kijelölés egész terjedelmében elfogadtatik-é, igen-é, vagy nem? A mennyiben a tanári kar javaslata elfogadtatnék: a kijelölés megtörtént s további eljárás e téren nem szükséges; a mennyiben azonban a tanári kar javaslata el nem fogadtatott volna — szintén minden discussió nélkül — minden egyes pályázó neve, még pedig oly sorrendben, a mint a tanári kar ajánlata történt, titkos szavazás alá bocsátandó, ha valyon kijelölésbe hozassék-é? egész addig, míg a kijelölendők száma — mely négyenél sohasem lehet nagyobb — kitel. Mihelyt ezen szám kitel, a többi pályázók nevei szavazatra nem bocsátatnak s a kijelölésből egyszerűen kimaradnak.

A kijelölés az egyházkerület ülésén történik, melyen a debreczeni egyház választó küldöttsége is jelen van s szavazati joggal is bír.

Kijelölésbe mindenkor négy pályázó hozandó, ezen szám csak az esetben lehet kisebb, ha a kellő számú qualificált pályázó nem jelentkezett volna, nagyobb pedig semmi körülmények közt sem.

Azon módozatra nézve, mely szerint az erre hivatott testületek, t. i. az egyházkerület és a debreczeni egyház a tanárválasztási jogot gyakorolják, az 1822. évi konvent határozata következőleg rendelkezik:

„A theol. katedrákra ugyan vacantia történvén, ezen vacantia a ft. tiszántuli superintendens a más három ft. superintendenciának azonnal adja tudtára megkérdezvén, hogy azon theol. katedrákra a maga részéről egy-egy alkalmas személyt proponáljon, mely propositiót megértvén: tegyen a ft. tiszántuli superintendencia a debreczeni localis curatoratusnak jelentést, hogy az ezen tárgyban tartandó s hirül adott superint. consistorium határnapjára küldjön a localis curatoratus követeket, kik ott megjelenvén, a ft. tiszántuli superintendencia is candidáljon a maga részéről is egyet. Ekkor küldjön ki a superint. consistorium a főcurator s superintendens urak elnöklete alatt egy deputatiót, mely az ecclesia egyenlő számú követeivel, a csupán tanácskozás végett meghívott professorokkal az üres cathedrara a candidatusok közül egyet elválasszon, mely elválasztást a törvényes megerősítés végett a superint. consistoriumnak, hol ugy is a localis curatoratusnak követei ismét jelen lesznek, azon deputatio jelentse be, s a helyben hagyott választás adassék a debreczeni localis curatoratusnak a szokott meghívás és bevitel végett tudtára.“

„A többi cathedrara nézve pedig a más superintendenciák meghallgatása szükséges nem levén, egyébiránt azokra nézve a ft. tiszántuli superintendencia a fentebb leirt módon tartandó consistoriumában több alkalmas személyeket candidáljon, választása és behívása is a most leirt módon menjen véghez.“

Miután ezen kifejezés: „küldjön ki a superintendentalis consistorium a főcurator s superintendens elnöklete alatt egy deputatiót, mely az ecclesia egyenlő számú köve-

teivel* stb. különbözőképen magyarázható, a minthogy a jelenlegi gyakorlat szerint az egyházkerület által választandó egyenlő számu küldöttségben a püspök és főgondnok bent foglaltatnak; míg a régebbi gyakorlat szerint — mint ezt, hogy több példát ne említsünk fel, Balogh Ferencz theol. tanár ur választása az 1866. évi superintendentiális jegyzőkönyv 112. és 113. határozatainak tanúsága szerint is bizonyítja — a két választó testület által egyenlő arányban választott 16 tagu választó küldöttségben a püspök és főgondnok ezen számon felül csak mint elnökök vettek részt; továbbá, miután a jelenleg fenálló gyakorlat mellett az egyházkerület, mely küldöttségének tagjai közül csak hatot választ tisztán a küszöbön álló tanárválasztások tekintetéből s a választásban szintén részt vevő püspök és főgondnok egészen más tekintetekből — esetleg évekkal a választási actus előtt lettek megválasztva, mely körülménynél fogva az egyházkerületi közgyűlésnek a megejtendő tanárválasztás iránti intentióit oly közvetlenül már nem képviselhetik, minek folytán az egyházkerület küldöttségétől egyöntetű eljárás nem is várható; míg ellenkezőleg a debreczeni egyház minden egyes választási aktust közvetlenül megelőzőleg s csak ennek szem előtt tartásával választja meg a maga nyolcz tagból álló egész küldöttségét, minek folytán minden egyes esetben a debreczeni küldöttségnek az érvényben levő választási módozatok logikai következményeképen, a superintendentiális küldöttség felett szükségképen tulsulylyal kell birnia.

Miután végre az 1822-diki konventnek sem lehetett intentiója, hogy a debreczeni egyháznak a tanárválasztásoknál tulsuly biztosítsák az egyházkerület felett; s ezen tulsuly a mai változott viszonyok között még kevésbé volna indokolható: tekintettel azon körülményre, hogy a jelenlegi választási módozat is csak néhány évvel ezelőtt vétetett gyakorlatba, indítványozzuk, hogy a régibb gyakorlatnak megfelelőleg minden egyes tanárválasztás a püspök és főgondnok elnökle alatt egy oly 16 tagu küldöttség titkos szavazata által ejtessék meg, mely küldöttségnek 8 tagját a debreczeni egyház presbyteriuma választja, 8 tagja pedig az egyházkerületi közgyűlés összes jelenlevő tagjai által titkos szavazás útján választatik, a püspök és főgondnok csak is azon esetben élhetvén szavazatukkal, ha a tanári állásra pályázók közül kettő egyenlő szavazatot nyert volna; ha pedig a szavazat egyenlőséget ezen két elnöki szavazat sem enyésztené el: azon esetben a végeldöntés joga illesse az egyházkerületi közgyűlést.

Debreczen, 1884. augusztus 22-én.

Szabó János,
esperes.

Szeremlei József,
esperes.

Szél Kálmán,
esperes.

Szeremlei Sámuel, m. k.
Gr. Degenfeld József,
egyházmegyei gondnok.

Id. gr. Ráday Gedeon,
egyházmegyei gondnok.

Székely Károly,
esperes.

Dávidházy János,
esperes.

Segesvári József,
egyházmegyei képviselő.
Nadányi Miklós, m. k.

Lelkészkepesítő vizsgák határidejének Tiszántul megváltoztatása tárgyában indítvány.*)

Főtiszteletű egyházkerületi közgyűlés!

Tekintetbe véve azt, hogy más reform. egyházkerület főiskolájának végzett theologusai a tanfolyam bevégeztével mindjárt a tanév végén az első lelkészkepesítő vizsgálatra bocsátatnak, ennél fogva főiskolánk végzett theologusai fölött tetemes, sokszor talán jövőjükre igen messze kiható előnnyel birnak.

Tekintetbe véve azt, hogy a segédlelkészi működésre való kibocsátás — exmissio — rendszeresen csak a lelkészkepesítő első vizsgálat letétele után adható meg, — egyházkerületünkben pedig ezen vizsgálat a theologiai tanfolyam bevégezése után csaknem egy egész évvel tartatván, ez az idő végzett theologusainkra legtöbbször nyomtalanul elvész, már pedig a rendes lelkészi állomások elnyerésénél a zsinati törvények szerint egyebek között a segédlelkészi minőségben töltött évek döntő számításba vétetnek.

Tekintetbe véve azt, hogy a zsinati törvények is kívánják, egyházunk erkölcsi és szellemi érdeke követeli, hogy leendő lelkészeink a külföldi egyetemeket meglátogassák, már pedig a tavasszal tartott vizsgálat őket e céljokban igen gátolja, mert vagy a vizsgálat előtt ki nem mehetvén, a közben eső idő rájuk nézve elvész, vagy ha kimentek és — a mi érdekek — a vizsgálatra haza jönnek: ismét, vagy többé vissza nem térnek, vagy visszatérve, fölösleges, sokkal jobban értékesíthető költsékeztetést tesznek, vagy vizsgálatukat egyenes veszteségökkel még egy évvel későbbre kell halasztaniok.

Ezen és egyéb okok alapján bátorkodunk a főtiszteletű egyházkerületi közgyűlés előtt mély tisztelettel indítványozni, hogy a lelkészkepesítő vizsgálat határidejének kérdését ez alkalommal előjegyezni és a legközelebbi közgyűlés tárgyai közé kitűzni kegyeskedjék.

Mély tisztelettel maradtunk a főtiszteletű egyházkerületi közgyűlésnek — Debreczen, 1884. augusztus 22. — alázatos szolgálai:

Szeremlei Sámuel, m. k.
Futó Mihály, s. k.

Miklovicz Bálint, s. k.
Madarász Imre, s. k.

K ü l f ö l d.

Az egyetemes presbyteri gyűlések története, különös tekintettel a Belfastban tartott harmadik gyűlésre.

(Folytatás.)

Junius 27-én csaknem egész délelőtt az európai kontinens kereszttyénségéről beszéltek. A Dr. Blaikie által előterjesztett jelentésből kitűnt, hogy Amerikában és Nagybritanniában 13,400 fontnyi összeget, tehát 134,000 arany forintot gyűjtöttek a szegény valdens lelkészek csekély fizetésének javítására és hogy 5000 fontnyi összeget akartak egybehozni a cseh lelkészek javára s ez összegből 2000 font már alá is iratott Nagybritanniában, az amerikai testvéreknél pedig 200 font gyűlt egybe e

*) Tárgyalása a jövő gyűlésre halasztatott.

czélra. Dr. Breed Philadelphiából megmagyarázta, hogy több pénz gyűlt volna össze az ő hazájában, de rendkívül nehéz egy olyan óriási területen aláírásokat eszközölni. A jelentésben ajánlatot, hogy tanulók számára teendő alapítványokkal segíeyezni kellene a genfi és a neufchateli theologiai kollégiumokat. Decoppet, a francia református egyház egyik lelkésze elmondá, hogy az ő egyháza 1804-től folyton emelkedőben levén, lelkészeinek száma ez idő alatt 150-ról 800-ra emelkedett föl, bár élete folytonos küzdelemből áll, harcokolnia kellvén a vallásellenes kormány, a liberalismus és a római katholicismus ellen. Baptistin Couve, bordeauxi presbyter egyházának külmisioi munkálkodásáról beszélt, mint a melyből annak tevékeny életére lehet következtetni. Wheatcroft János orleansi lelkész azon történeti tényeket tüntette elő, hogy Kálvin és Knox közös célokra együtt dolgoztak és hogy a francia huguenották ott küzdöttek a britt protestánsok mellett a boynai ütközetben. Monod János montaubani hittanár azt fejtegette, hogy a keresztyénséget milyen sokáig azonosították az igazságtalansággal és a zsarnoksággal és hogy a francziák a társadalmi igazság helyreállítását kívánják. Majd a cseh lelkészek közül beszéltek többen, felmutatván azon haladást, melyet egyházuk, főként a vasárnapi iskolai ügy terén tett. A küldöttek közül egy minden szívet megindított, mikor úgy beszélt hazájáról, mint „egy protestáns egyház sirjáról,“ hol néhány nap alatt kétmillióról néhány százezerre fogyott le üldözés következtében a protestánsok száma. Caspar Lajos hradistei lelkész beszédében azon érdekes történeti eseményre hivatkozott, hogy bizonyos, újabban fölfedezett okmányok szerint a cseh testvérek a 15-dik század második felében és így Luthert sokkal megelőzőleg zsinatra gyűltek egybe. Dr. Scott Glasgowlól és Dr. Cattell Eastonból, Amerikából beszélvén még a csehek érdekében, az olasz küldöttekre került a sor, kik közül először is Bosio Henrik Pinerolóból köszönetet mondott a gyűlésnek azon segélyért, mely a valdens lelkészek javára adatott, mint a kiknek évi jövedelme ez által 80 fontról 90 fontra emelkedett fel. M'Dougall florenczi pesbyter azon hitének adott kifejezést, hogy a valdens és a szabad olasz egyházak nem sokára egyesülni fognak, mind a kettő különben is presbyteri szervezeten levő egyház levén. Dr. Brandes Hannoverból azon vallásos közönyösségről panaszkodott, mely a németországi keresztyénség körén belől uralkodik. Egy sziléziai, egy szentpétervári lelkész s a svájci és belgiumi küldöttek beszélvén még, az európai kontinensi bizottság jelentése elfogadtatott.

A britt gyarmatokból megjelent küldöttek közül először Dr. Cochrane beszélt Brantfordból, megragadó vonásokkal ecsetelvén a kanadai presbyteri egyház működését. Hat theologiai kollégiuma van ezen egyháznak 234 tanulóval; évenként 17,000 fontot költ külmisioi célokra s több mint 1000 gyülekezettel bírván, 640 missioi állomást tart fenn. Dr. Hay Sándor Queenslandből segélyt kért és sürgetett arra nézve, hogy ezen gyarmatban erősödhessék a presbyterianismus; Megaw Jakab Victoriából, Cosh Jakab Uj Déli Walesből és Ádám Sándor Ballaratból, mindannyian lelkészek Ausztráliából érdekes adatokat szolgáltatottak beszédeikben azon angol gyarmatokról, melyekben szolgálnak. A gyűlés e beszédek után meleg érdeklődését és rokonszenvét fejezte ki a gyarmatokbeli egyházak sorsa iránt.

Meghallgattatván e jelentések, Stalker Jakab, kirkaldyi lelkésznek fentebb általunk már jelzett felolvasását vették vita alá. Orr János lelkész Antrimből különösen kifogásolta a felolvasónak a presbyteri isteni tiszteletéről adott azon meghatározását, hogy az Isten izenete az emberhez, nem pedig az ember áldozata Istenhez. Dr. Marshall Lang ugyanezt kifogásolván a felolvasásban, azon nézetének adott kifejezést, hogy az istentisztelet tárgyáról részletesebben kellett volna beszélni a gyűlésnek, továbbá, hogy a presbyteri istentiszteletnek ruganyosabbnak kellene lennie. Dr. Brown Paisleyből azt hangsúlyozá, hogy több gondot kellene fordítani az istentisztelet külsőségeire. Evans lelkész Walesből ugyanilyen véleményben levén, protestált minden liturgia ellen, mig vele szemben Dr. Waters Dávid Newarkból, Uj Jerseyből azt mondá el, hogy ő olyan református egyháznak lelkésze, melynek megvannak a maga liturgiai formái. Dr. Blaikie kétségét fejezte ki a fölött, Stalker Jakab nem levén ott e gyűlésen, hogy ez utóbbi azt mondta volna, hogy az istentisztelet nem az embernek Istenhez vitt áldozata. Boyce, amerikai lelkész ellenezte, hogy az egyház bármiben is eltérjen a presbyteri istentisztelet egyszerűségétől és azon mulatságos kérdést tevő föl mástól vett idézetképen: „ugyan ki tartotta a gyertyát Jónás mellett, mikor a hal gyomrában könyörgött?“ Dr. Hall János, Stalker felolvasásának azon részére reflektálván, melyben ez a lelkészek fölött felügyeletet sürget, elmondá, hogy e felügyeletet csakugyan gyakorolja az ir presbyteri egyház, különben meg mindenütt biztosítja azt a presbyteri egyházak alkotmánya.

Az ügyvezető bizottság azon véleményes javaslatát terjesztvén elő, hogy az egyetemes gyűlés ezután tartandó üléseiben mindig azon egyház tárgyalási módja, rendszabályai szerint járjon el, a melyik legnagyobb azon országban, a hol épen a gyűlés tartatik, beható vita után, melyben ez indítvány gyakorlatatlanságát többen kimutatták, határozottatott, hogy a gyűlés maga alkosson saját maga számára bizonyos rendszabályokat, melyeket jövő tanácskozásaiban már szem előtt kelljen majd tartania.

Dr. Mathews Quebecből terjedelmes és rendkívül érdekes jelentésében a presbyteri egyházak statisztikáját terjeszté elő. E jelentés szerint az európai kontinensen van 275 presbyterium (egyházmegye) és 40 synodus (egyházkerület), 4774 lelkészi állás, 5242 lelkész, 2,352,421 kommunikáló és 3,097,190 egyházttag. Nagybritanniában és Irhonban van 278 presbyterium, 44 synodus, 4751 főlshentelt s ebből 2504 szolgáló lelkész, 2,999,038 kommunikáló és 4,110,380 egyházttag. Az Egyesült Államokban van 556 presbyterium, 92 synodus, 10,110 főlshentelt lelkész, 1,231,377 kommunikáló és 2,672,500 egyházttag. A britt gyarmatokban van 97 presbyterium, 10 synodus, 1148 főlshentelt lelkész, 167,624 kommunikáló és 698,725 egyházttag. Mint az előadó mondá, sokfelől nem érkezvén be jelentés, csak nagyon tökéletlen vonásokban tüntetheti elő a református egyházak erejét. Összesítve a beérkezett adatokat, így áll már a presbyterianismus statisztikája: 1207 presbyterium, 186 synodus, 23,821 lelkészi állás, 13,384 gyülekezet, 1561 missioi állomás, 21,251 főlshentelt, 10,589 szolgáló lelkész, 101,180 egyháztvén, 58,610 dékán, 2173 lelkészjelölt, 6,750,460 kommunikáló, 8,578,795 egyházttag, 21,657 vasárnapi iskola, 55,823 bibliai osztály, 212,734 vasárnapi iskolai tanító és

vezetésök alatt 1.645,177 tanítvány. Ez adatokban nincsenek befoglalva az áfrikai, az ázsiai, az oceániai, az új hebridekbeli, a nyugot-indiai szigetekbeli, az indiai, az észak- és délamerikai távolabbi vidékbeli presbyteri szervezettü egyházaknak statisztikai adatai. A gyűlés köszönetet szavazván Dr. Mathewsnak és a bizottságnak e rendkívül értékes munkálatért, Dr. Blaikie kijelenté, hogy a bizottság nem fogadhat el semminemű köszönetet, mert az egész nagy munkát maga Dr. Mathews végezte.

Érdekes és értékes tanulmányokat olvastak fel többen „a keresztényen lelkészetről.” Az első Dr. Alexander Henrik hittanár olvasta Virginiából, „a lelkészjelöltek qualificatiójáról,” erélyesen vitatkozván azon nézet ellen, mely le akarja szállítani a theologiai tanítás niveauját azon okból, mert így leszál a lelkészi pályára törekvők száma. Nem annak tulajdonítja ő azon körülményt, ha kevesen jönnek a theológiára, mert sokat kívánnak itt tőlük, hanem annak, mert hiányzik az illetők szívéből a megszenteltetés érzelme. Ismerniök kell a lelkészi pályára lépőknek a latin, a görög, a zsidó nyelveket. Igaz, hogy sokat tesznek az olyan lelkészek is, kik csak kevéssé vannak képesítve munkájokra, de ezek mellett csakugyan szüksége van az egyháznak a képzett emberek szolgálatára, úgy hogy azon egyházak is, melyek eddig megelégedtek leendő lelkészeiknek csak csekély mértékben való kiképezésével, ma már magasabb mértéket állítanak fel reájok nézve. És ez nagyon természetes, mert a mai kor lelkészei azon scepticismussal állanak szemközt, mely a tanultságot teljes mértékben vindikálhatja magának. Kifejtvén ezen eszméket, arra hívta fel Dr. Alexander a gyűlést, hogy használja föl minden befolyását arra, hogy emelje a lelkészek kiképezését minél magasabb színvonalra. Warfield hittanár az alleghanyi theologiai seminariumból ugyanezen tárgyról olvasván, rámutatott azon nevezetes tényre, hogy mikor Pál apostol Timotheus előtt a lelkészi qualificatio kívánalmait sorolta elő, e kívánalom közül tizenhárom, vagy tizennégy ethikai természetű volt, míg az intellectualis oldalra csak ezen egy kívánalomban helyezett súlyt: szükség a püspöknek tanításra alkalmasnak lenni. Ennek daczára is azonban erősen hangsúlyozta a felolvasó az értelmi nevelés rendkívüli nagy fontosságát. Dr. King, a manitobai kollégium igazgató tanára Kanadából „a hittanhallgatók képzéséről” értekezvén, mindenekelőtt azon tételt állítá fel, hogy az egyháznak korábban, nem pedig csak akkor kellene megismerkednie a hittanhallgatókkal, mikor ezek a theologiai iskolákba belépnek. Nem csak annak kellene utána járni, hogy milyen a jelentkezőnek készütsége és kegyessége, hanem annak is, hogy van-e tanítási és igehirdetési képessége, vagy nincsen? A methodisták a lelkészi pályára lépő ifjak megválasztásánál ügyelettel vannak azokra, a kik nagyobb predikálási ügyességet mutatnak s ezért csakugyan ritkábban is csalatkoznak meg egyes embereikben, mint más egyházbeliek. Törekedni kell bizonyos többoldalúságra is a hittanhallgatók képezésében, a mennyiben a természettan teljes ismerete épen olyan fontos dolog, mint a klasszikusok tökéletes megértése. Adni kell a tanulóknak bizonyos szabadságot, hogy mindenik saját egyéni hajlamainak megfelelőleg képezze magát. Alkalmat kell továbbá nekik adni arra, hogy a lelkészség gyakorlati munkáiban is képezzék magokat, a mi megtörténhetik például úgy,

hogy gyülekezetek előtt minél többször predikáltatják őket egy tanár jelenlétében, ki aztán vezetni és igazgatni fogja őket. Elmondta végül azt is, hogy szükséges volna a bibliáról is, mint egy egész könyvről minél többet beszélni előttük és hogy a presbyteriumoknak az eddiginél nagyobb mértékben kellene felügyelniök a hittanhallgatóknak lelki fejlődésére. Murphy belfasti hittanár ugyanezen tárgyról olvasván, különös erővel hangsúlyozá a metaphysika, a történelem és theopneustia tanításának fontosságát.

Mindezen, e tárgyra vonatkozó felolvasások kritika alá vettetvén, néhány értékes gyakorlati megjegyzésre szolgáltatott alkalmat. Dr. Cochrane Kanadából elmondá, hogy ők is olyan lelkészeket akarnak nevelni, a kik kiállják a versenyt az ir és a skót lelkészekkel. Különös súlyt óhajt helyezni Dr. Kingnek azon nézetére, hogy az egyháznak minél korábban meg kell ismerkednie a leendő lelkészekkel és ha egyik-másik jelentkezőnek nyíltan megmondanak, hogy sokkal jobban dicsóiti azzal az Istent, ha seprükésztésre adja magát, ez határozott előnyére válnék a templomi szószéknek. Dr. Roberts New-Yorkból ama tapintatról beszélt, melynek a Csöndes oceán partjain elterülő territoriumok lelkészeit kell jellemeznie. M'Vicar montreali igazgató tanár a külső előadásban való ügyesség tanításának és annak fontosságát hangsúlyozta, hogy a hitszónokok határozott és erős vallásos meggyőződéssel rendelkezzenek. Salmond hittanár Aberdeentől azon nézetének adott kifejezést, hogy eljött már az idő, melyben az egyháznak nem kell arra törekednie, hogy minden hittanhallgatónak ugyanolyan akadémiai nevelést adjanak. A skót theologiai iskolákban idestova új tanbeosztást kell készíteni és ő óhajtaná, ha követnék ebben az amerikai testvéreket és ha több időt biztosítanának némely tudományok, különösen a bibliai theologia tanítására. Brown aberdeeni igazgató tanár ujra azon eszmének véghetetlen nagy fontosságát hangsúlyozta, hogy az egyháznak jóval előbb meg kell ismerni az ifjakat, mint a mikor azok a theologiai pályára lépnek; a tanároknak nézve már igen nehéz dolog egy ifjut, ki náluk fölvetelre jelentkezik, visszautasítani. A lelkészségnek nagy ereje, a veszendő lelkek megmentése utáni komoly vágyakozásban és azon mély meggyőződésben áll, hogy Isten ad erőt az embereknek arra, hogy e lelkeket Krisztushoz vigyék. Calderwood tanár szerint az egyházak az által tehetnek legnagyobb szolgálatot a theologiai nevelés útján, ha minél előbb igyekeznének azon ifjak tanítási képességét kitapasztalni, kik a lelkészi pályára szándékoznak lépni. Valamiképen közelebbi ismeretségbe kellene az egyháznak lépni az ifjakkal, mielőtt ezek átlépnének a theologiai iskolákba s már ekkor vezetni és bátorítani kellene őket. Sok esetben lehet bennök képesség a tanításra, de a melynek, mert el van rejtve, föl kell fedeztetnie. Általában el van terjedve Skócia tanárai közt azon nézet, hogy a tantárgyak megválasztásában nagyobb szabadságot kell a tanulóknak engedni; az egyetemnek pedig, melyből a hittanhallgatók a theologia hallgatására átlépnek, a jó irodalmi művelésre, szélesebb körű philosophiai nevelésre s a természettani és matematikai tudományokban való alaposabb képzésre kell törekednie. Nagyban előmozdítatnék a keresztényiség ügye, ha az egyházak arra bátorítanák hittanhallgatóikat, hogy képezzék ki magokat specialistáknak azon tudományterén, melyre különös hivatással látszanak rendelkezni. Biztosít-

tatnék ez által az egyház és a tudományos gondolkodás közötti összhang. Van az egyháznak elég olyan embere, kikben meg van az értelmi erő és a műveltség, de a kiket mindenesetre bátorítani kell. Dr. Marshall Lang meg azt kívánta, hogy a tanárok mutassanak nagyobb rokonszenvet hallgatóik iránt és ösztönözzék őket folytonos haladásra; ő ismert olyan ifjakat, kik nagyon meleg szívvvel léptek be a theologiai intézetbe és nagyon hideg szívvvel kerültek ki abból. A mi a tapintatot illeti, arra sohasem lehet tanítás által rávezélni az embert. Cairns igazgató tanár, míg választási szabadságot ad például a történelem és némely más tudományok hallgatására nézve, más oldalról meg, mint a régi iskola híve, sürgette például a latin nyelv tanításának elhagyását. A tanároknak nagyon magasan kell állniok hallgatóik felett s e végből szükséges rájuk nézve, hogy régiebb felolvasásaikat szüntelenül javítgassák és hogy újakat és mindig újabbakat készítsenek. Ezek után Visme János, párisi theologiai iskolai tanár olvasott egy értekezést a franciaországi theologiai tanításról, melynek folyamán úgy rajzolta le Monod Adolfot, mint hazájának legékesebben szóló hitszónokát. Végül pedig Ransom B. Welch new-yorki tanár olvasván egy tanulmányt a lelki kötelességről, a két utóbbi értekezés szintén megvitátás alá vettetett.

Csiky Lajos.

(Folyt. köv.)

A tiszántuli ev. reform. egyházkerület augusztus 18—23. napjain tartott közgyűlésének közérdekű tárgyai.

(Vége.)

A főiskolai gazdasági tanács a debreczeni főiskolára vonatkozólag egy költségvetést terjesztett elő, mely némileg módosítottán, elfogadtatott. Ezen költségvetésből látjuk, hogy a debreczeni főiskolánál tisztán a tanárok fizetésére kell:

I. A z a k a d e m i á b a n : a) a theologiai akademián 5 theol. tanárnak 7600 frt, melyből a debreczeni egyház 700 frtot teljesít közvetlenül. 4-nek a nemes város fejenként 63 frtot és 34 köbméter fát ad, 3-nak természetben van lakása. b) A jogakademián: 6 rendes jogtanárnak kiadatik 10,266 frt. 4-nek a nemes város fejenként 63 frt bordeputatumot és 34 köbméter fát ad; természetben egynek van lakása. A nemes város 1700 frttal és a debreczeni egyház 530 frt 80 krral járulván évenként ezen összeghez. c) A bölcsészeti szakban: két tanárnak fizetése 2800 frt, a nemes várostól bordeputatum és 34 köbméter fa, mindkettőnek természetben van lakása.

II. A g y m n a s i u m b a n : 13 rendes tanárnak, köztük az igazgatónak, két helyettes tanárnak és két segédtanárnak a 7-dik pallel osztály tanításával együtt kiadatik 21,731 frt, 12-en a tanárok közül a nemes várostól egyenként 19 köbméter fát nyernek, a nemes várostól 34 köbméter fát nyer 1 és 63 frt bordeputatumot is; míg az igazgató kívül kettőre nézve a fát és egyre nézve a bordeputatumot a főiskola pénztára egészíti ki. Háromnak természetben van lakása. A gymnasiumi tanárok fizetéséhez a debreczeni egyház évenként 1260 frttal járul.

III. A tanítóképezdében: 3 rendes tanárnak, egy helyettes és ideiglenes rajztanárnak adatik 5360 frt, az igazgató a nemes várostól 63 frt bordeputatumot és 34 köbméter fát nyer, a másik két tanár 19 köbméter fát.

IV. Rendkívüli tanároknak angol, francia nyelv, ének és zongora, testgyakorlat, kertészet tanításaért kiadatik évenként 1850 frt. A testgyakorlat tanárának természetben van lakása, ház után földje és tűzifája.

A főiskolai tápintézet és szegény tanulók pénztára az előállott szükségletet nem fedezhetvén, az egyházmegeyék felhivatnak, hogy e két alap céljaira évenként a termények betakarítása után, a vidéki viszonyoknak leginkább megfelelő módon, buzgó egyházi tagok kiküldésével házankénti gyűjtéseket rendezzenek, az eredményt szorosan vegyék számba és a püspöki hivatalhoz jelentsék be. Ezen tanévre a tanulók által fizetendő pótdíj havonként 4 frtban állapított meg.

Ármós Bálint a főiskolai gazdasági tanács tagságáról lemondván — érdemeinek jegyzőkönyvi elismerése mellett lemondása elfogadtatott és helyébe Lengyel Imre kir. törvényszéki bíró választatott meg.

A főiskolai orvos évi tiszteletdíja 250 frtban állapított meg. A kórházra, melyben a beteg tanulók tisztességes ellátásáról és a kiszolgáltatásról gondoskodva leend, minden főiskolai tanuló évenként 50 frt fog fizetni. A hittanhallgatók azonban az eddigi gyakorlat szerint járulnak a kórházi alaphoz.

Kőrösi Sándor főiskolai jogtanárnak, ki országgyűlési képviselővé Debreczen városa egyik választókerülete által ismét megválasztatott, az egyházkerületi közgyűlés ujjolag megengedte, hogy tanszéke a megnyilando országgyűlés tartama alatt helyettesek által töltsék be. Különbben nevezett jogtanár ur bizonyos special kollégiumokat — midőn ide haza tartózkodik — tart a joghallgatók számára, a mint ezt ezen tanévben már meg is kezdette. Ilyen esetekben aztán az előadásokat hetenként több órán tartja, hogy legyen ideje a kitűzött tárgyat egész alapjában megismertetni hallgatóival.

Az 1868-dik évben a főiskolában hittani pályát végzettek hálás kegyeletük jeléül, a főiskola irányában 100 frtot haladó alapítványt tettek a tanítóképezde javára.

Az országos közalapra ezen egyházkerületből augusztus 20-ig a következő összegek küldettek fel egyházmegyénként:

Alsó-szabolcsiból:	4040 frt 14 kr.
Békésbánátiból:	2656 " 70 "
Beregiből:	1662 " — "
Bihariból:	1313 " 31 "
Debreczeniből:	3956 " 29 "
Érmellékiből:	1977 " 24 "
Felső-szabolcsiból:	1940 " 51 "
Heves-n.-kunságiból:	6009 " 30 "
Máramarosiból:	808 " 60 "
Nagybányaiból:	1256 " — "
Nagykárolyiból:	824 " 63 "
Nagyszalontaiból:	1634 " 18 "
Szatmáriból:	2600 " — "
Medve Kálmáné alap:	800 " — "

Összesen: 31,478 frt 90 kr.

Az országos közalapról leendő segélyezés végett beérkezett összesen 216 kérvény és pedig:

- a) 138 egyház kér 59,821 frtot,
b) 78 lelkész „ 12,881 „

216 folyamodó: 72,702 frtot.

Az egyházmegyék véleménye szerint kiadandó volna:

- a) egyházaknak: 31,888 forint,
b) lelkészeknek: 9651 „

Együtt: 41,539 forint.

Az egyházkerület pedig következő táblás kimutatásban csoportosítva terjesztette fel a közalap végrehajtó bizottságához a kérvényeket:

Folyó szám	Egyházmegye	Folyamodó egyházak közül			Lelkészek közül			Összeg
		segélyre			segélyre			
		nem ajánlatnak	ajánlatnak	frt.	nem ajánlatnak	ajánlatnak	frt.	
1	Nagybányai	1	21	2050	—	9	750	2800
	Békésbányai	2	10	1260	—	5	400	1760
5	Beregi	1	15	1660	1	7	600	2260
	Bihari	—	5	500	—	9	350	850
	Debreczeni	—	2	450	—	—	—	450
10	Érmelléki	—	3	300	—	3	400	700
	Heves-nagykunsági	—	1	800	—	1	100	900
	Nagykárolyi	5	4	550	1	8	850	1400
	Máramaros-ugocsi	2	15	1900	5	6	850	2780
	Alsó-szabolcsi	—	6	850	—	—	—	850
	Felső-szabolcsi	5	12	1150	2	10	750	1900
	Nagyszalontai	2	9	1050	4	—	—	1050
Szatmári	—	20	1880	—	13	1250	3130	
	Összeg	18	123	13530	14	64	6300	20830

T.

Széniori beiktatási értekezés.

Révész Kálmán a debreczeni főiskola széniori hivatalába f. hó 20-án több tanár és az akadémiái ifjuság egy részének jelenlétében beiktattatván, székfoglaló értekezése tárgyául Debreczeni Ember Pál egyháztörténelmét választotta.

Rövid bevezető szavak után — melyekben az Ember Pál életében nyilvánult tragikumot rajzolta — áttért értekező az Ágoston ur birtokában levő eredeti szerkezetű kézirat példány tüzetes ismertetésére s kimutatta, hogy ezt Sinai Miklós megbízásából debreczeni tanulók másolták e század első éveiben. Majd előadta készen levő munkája tartalmát, mely Ember Pál művének 1. történetét, 2. tartalmát és beosztását, 3. bírálati méltatását tárgyalja s az 1-ső részt egészen, a másodikat kivonatban olvasta föl.

Ember Pált a Rudus Redivivum nagynevű szerzőjének, Páriz Pápainak lelkes szavai buzdították először felekezésünk hazai történetének miveltetésére, 1685 táján. Majd hányattatásai közben sok helyt megfordulván, mindenütt gyűjtötte az adatokat, melyeket évről-évre a Rudus Redivivum pótlaként szedett egybe. Azután összeköttesbe lépett Jablonski Dániellel, ki az összes prot. egyházak történelmét akarta egybegyűjtve kiadni. 1703. márczius 19-én levelet kapott tőle Ember, mely levél utasításokat ad a történelmi

munka szerkesztésére nézve; s ezeket Ember hiven követte is, úgy hogy munkájának rendszere nem annyira övé, mint a Jablonskié. (E levél, Ember művének terjedelmes ösmertetésével együtt olvasható lapunk 1882-dik évi folyamának 13. 14. 15. számaiban.) Majd lizskai papsága alatt a Szilágyi Beniamin István nagybecsű kéziratai jutottak Ember birtokába, ki ezek felhasználása után 1706-ban befejezte művét s Csécsi pataki tanár és Zádorfalvi Márton esperes magasztaló bíralatai után 1708. márczius végén előszóval is ellátta, melyet azonban Lampe egészen kihagyott.

Ember 1710 közepén meghalt, művét veje, Paksi Szathmári István küldte ki Lampe Adolf utrechi tanárhoz, ki Van Poolsum nyomdász kedvező feltételeinek megnyerése után 1728-ban nagymértékű csonkításokkal és változtatásokkal, s a szerző nevét a czimlapon elhallgatva, a maga neve alatt kiadta a munkát. Ezután az eredeti szerkezetű egyháztörténelem tartalmának és beosztásának kivonatos előadása után végeredményül kimondta értekező, hogy a Lampe beosztása sokkal inkább kifogásolható, mint az Ember Pál által, Jablonski tanácsára megalkotott szerkezet.

Örömmel jelezük ez értekezést lapunkban, némi buzdításul is az ifjunak, ki nemes igyekezettel halad a történetbuvárlat bizony nagyon töretlen ösvényén. Valóban méltó lehet örömrünk, ha ezen értekezésről visszatekintünk a tavalyira is, a melyben meg Fiók Károly a szanszkrit irodalom előttünk ismeretlen mezején kalauzolt bennünket, vagyis ha látjuk, hogy ifjaink szakszerű munkálkodásban fejlesztve szellemi erőiket, már korán használni akarnak a közügynek. Kisérje fáradságokat megérdemlett áldás s egyházunknak, iskoláinknak figyelme serkentse őket további kitartó munkára!

—y—s.

Különfélék.

Elemi népiskolai tankönyvek ügyében. A tiszántuli ev. ref. egyházkerület népiskolai tanügyi bizottsága tisztelettel értesíti a kebelbeli t. iskolaszékeket és tanító urakat, hogy a nevezett egyházkerület tulajdonát tevő „Bibliai történetek a 3-dik és 4-dik elemi osztályok“ és „Keresztyén vallástann az 5-dik és 6-dik elemi osztályok számára“ című, jutalmazott vallástani kézikönyvek a folyó évi október hó elején Debreczenből könyvárusi uton megszerezhetők lesznek.

Kéri azért a fentnevezett tanügyi bizottság a t. iskolaszékeket és tanító urakat, hogy ha iskoláikat vallástani kézikönyvekkel még nem látták el, a kitett ideig várakozzanak s más vallástani kézikönyveket iskoláikba bevenni és bevételni ne méltóztassanak. — Debreczenben, 1884. szeptember hó 21-én. — Némethi Lajos, a népiskolai tanügyi bizottság alelnöke.

Templomszentelés. E hó 48-án Tenkén, Biharmegyében a hivek áldozatkészsége folytán létrejött, mintegy 32 ezer frtba került diszes templom felszentelése a tiszántuli ev. ref. egyházkerület püspökének részvételével fog végbe-menni.

Tanári székfoglaló beszédét Bethlendi Endre debreczeni főiskolai hittanár e hó 14-én tartotta meg. A mély tanulmányozást mutató értekezésből mutatvány közlését jövő számban kezdjük meg.

Beküldetett szerkesztőségünkhöz: 1. A debreczeni egyházmegye 1884. évi augusztus 7-én tartott ülésének jegyzőkönyve. Debreczen, nyomtatott Kutas Imre nyomdájában. 1884. Rendkívül érdekes és tanúságos képet tár elő a Dávidházy János esperes által, az 1884. évben végrehajtott egyházlátogatásról szóló s 55. sz. a. jegyzőkönyvezett esperesi jelentés, mely a legapróbb részletekre is kiterjedő lelkiismeres gondnal gyűjtven be az adatokat, világos képet nyújt a debreczeni egyházmegye vallás-erkölcsi életéről, szellemi és anyagi haladásáról. — Referáló előtt rendkívül fontos adatnak tűnik elő a sok közül az is, hogy ez egyházmegyének már csak négy egyházában nem tartatik bibliamagyarázat. Vajha mindenütt ilyen haladás volna észlelhető.

2. A „Gyakorlati bibliamagyarazatok” című, Garzó Gyula által szerkesztett szakfolyóirat július-augusztusi folyama igen értékes magyarazatokat hoz F. Varga Lajos, majtisi ref. lelkésztől. A szép tollu fiatal szerző 27 magyarazatban tárgyalja le Jakab apostol közönséges levelét. Szívesen venné lapunk, ha az ügy valamely barátja fáradságot venne magának e kettős füzet tartalmának behatóbb ismertetésére.

Megjelent: Lelkészavatási egyházi beszéd elő- és utóimádsággal. Irta és elmondta Csiky Lajos debreczeni evang. ref. hittanár. Debreczen, 1884. 8-adrét, 16 lap. Ára 15 kr. A tartalomdus kitünő egyházi beszédet — melynek főtárgya „a lelkészi hivatás magasztos volta” — ajánljuk pártoló figyelembe. Az egyházi beszédnek 3 része van a következő felosztás alapján: Magasztos a lelkészi hivatás, mert 1. önfeláldozásában örvendező; 2. Krisztus szolgálatában önmegalázó; 3. az Isten kegyelme evangéliomának bizonyítgátésében áldást hozó. Az alapige: Csel. 20: 24.

„**Apolló.**” Magyar zeneszerzők válogatott műveinek gyűjteménye. Ez a czime egy életrevaló, figyelemre és pártolásra méltó vállalatnak, melynek élén a zenevilág előtt előnyösen ismert zeneszerző és zenetanár Vágvölgyi Béla áll, kinek sikerült ügye részére a kiválóbb hazai erőket megnyerni. — Havonkint jelenik meg egy nagy negyedrért alaku füzet 5—6 zeneiv tartalommal s egy nagy nyolczad-rét alaku önálló melléklet 1—3 iv zenével. A füzetek tartalma: 1. Komolyabb irányu zene. (Eredeti és átirt zeneművek.) a) Zongorára két kézre. b) Énekhang- és zongorára. 2. Könnyebb irányu zene. a) Zongorára két kézre. b) Énekhang- és zongorára. 3. Táncz-zene. Zongorára két kézre.

A mellékletek teljesen önálló s tartalmukat a következő művek képezik: 1. Zongorára négy kézre. 2. Zongorára egy más hangszerrrel (hegedű, cello, vagy fuvolával). 3. Orgona és harmoniumra. 4. Zongora- és vonós hármasok és négyesek partitúrában és szólamokban. 5. Világi dalok és egyházi énekek férfi-, vegyes- és női karra partitúrában és szólamokban. 6. Eredeti és átirt művek czimbalomra stb.

Az „Apolló” előfizetési ára egy egész évre — 60 iv zenére s 12 önálló zenemellékletre — 6 frt. Az előfizetés bármely hónapban kezdhető meg. Az előfizetési pénzek legczélszerűbben póstautalvánnyal az „Apolló” kiadóhivatalába küldendők Nagyszombatba. Gyűjtők 5 előfizető után egy tiszteletpéldányt kapnak.

Néptanítók az „Apolló” 6 frt helyett 4 frtért kaphatják egész évre. Néptanítók által gyűjtött előfizetések után az „Apolló” kiadóhivatala 25% enged.

Mi részünkről e vállalatot, mely elegáns kiállítása s darabjai válogatottsága folytán bármely uri család zongoráját díszítheti, s mely a hazai, amugy is parlagon hevert s mostoha sorsban részesült zeneműirodalom emelésére és felvirágzására jótékonyan hatni hivatva van, legmelegebben ajánljuk a zenekedvelők szives figyelmébe s hathatós pártfogásába.

Halálesetek. Nekrologokkal tölthetnők meg lapunk jelen számát, ha lapunk szűk keretében részletesen megemlékezhetnénk Vandrák Andrásnak elhunytáról is. A megboldogultnak egyik volt tanítványa meleg hangon írott cikket küldött be hozzánk „Vandrák András emlékezete” czimen, melyet lapunk legközelebbi számában közölni is fogunk. — Épen így részletesebben meg fogunk emlékezni Csák János, debreczeni volt theologiai segédtanár és Békésre választott lelkész elhunytáról is, kinek halálhírét általános részvétellel hallotta városunkban mindenki. A nagy tanfőfőről s az ifju lelkésztől tehát jövő számunkban többet!

Helyreigazítás. A legközelebbi számban a 213. lapon, midőn elsoroltatik hogy az egyházkerületi tanácsbiróságra újabb szavazás végett kik tűzettek ki: az egyházi férfiak közül Soltész László h. szoboszlói lelkész és egyházmegyei tanácsbíró neve tévedésből kihagyatott. Ő az egyháziak közül a 3-dik jelölt. — Még a történelmi hűség kedvéért föl kell említenünk, hogy a 3 jelölt közül Miklovicz Bálint h.-m.-vásárhelyi lelkész, kérte az egyházkerületi gyűléstől nevének a jelöltek közül kihagyatását: de az egyházkerület, miután e kérelem csak a gyűlés utolsó napján vétethetett fel, azt nem teljesíthette.

Felelős szerkesztő: Tóth Sámuel. Szerkesztő társak:
Békési Gyula, Géresi Kálmán.

HIRDETÉS.

Pályázat

a bihari ev. ref. egyházmegyébe kebelezett
csökmői lelkészi állomásra.

Melyben a fizetés készpénzben, terményekben, szántó-, kaszálló- és legelő földek javadalmában, valamint tűzifa és mellékes jövedelmekben, a szabadlakáson és minden szükséges épületekkel ellátott nagy udvar és kertek használatán kívül 1180 frtra van becsülve.

A pályázati kérvények f. évi október 31-ig Gaál Imre espereshez Nagykerekibe — Bihar-megye — küldendők.

Debreczen, 1884. szeptember 17.

Révész Bálint,
püspök.